

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

з дисципліни
Міжкультурні комунікації в міжнародних відносинах

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	«Міжнародні відносини»
спеціальність	291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
освітні програми	"Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика", "Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство"
вид дисципліни	за вибором
факультет	міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Укладач: канд. політ. наук Панасенко Г. С.

2019/ 2020 навчальний рік

1. Навчальний контент:

Тема 1. Комунікативна діяльність у міжнародних відносинах

Природа і проблеми міжкультурних комунікацій. Міжнародні події в комунікативному контексті та їхня оцінка. Макро-і міжкультури та їхній вплив на міжнародні комунікації. Роль комунікацій у процесі гуманізації міжнародних відносин. Міжкультурні комунікації в міжнародних відносинах. Культура міжнародних комунікацій: поняття, критерії, показники.

Тема 2. Організація і технології впливу міжкультурних комунікацій на міжнародні відносини

Засоби здійснення зовнішньополітичних комунікацій. Інформаційно-комунікативні та інформаційно-аналітичні структури (підрозділи, департаменти) державних органів зовнішніх відносин та їх роль у реалізації зовнішньополітичної інформаційно-комунікативної стратегії. Комунікативні технології зовнішньополітичних структур (інститутів).

Тема 3. Комунікативні механізми формування іміджу країни

Імідж країни в системі міжкультурних комунікацій. Засоби поширення інформації про країну за кордоном. Набір комунікативних механізмів формування іміджу країни.

Тема 4. Професійна етика в міжкультурних комунікаціях

Ускладнення вимог професійної етики в міжнародних відносинах. Професійні моральні норми. Професійна етика та моральна культура особистості. Свобода професійного самовизначення особистості. Способи підвищення рівня етичності міжнародних відносин: етичні кодекси, «карти етики», комітети з етики, соціальні ревізії; навчання етичній поведінці, етична експертиза, етичне консультування.

Тема 5. Міжкультурна комунікація за кризових умов

Криза у міжнародних (міждержавних) відносинах: сутність, ознаки, комунікативні прояви. Роль міжнародних комунікацій в ідентифікації кризи та формуванні громадської думки щодо неї. Особливості міжкультурних комунікацій за кризових умов. Комунікативні механізми розв'язання кризи у міжнародних відносинах.

Рекомендована література

Основна література

1. Инновационный потенциал Украины в международных отношениях. Монография / Авторский коллектив: Рыжков Н.Н., Макаренко Е. А., Пискорская Г. А. и др. К. : Центр свободной прессы, 2014. 284 с.
2. Международная информация: термины и комментарии. Учебное пособие / Макаренко Е.А., Рыжков Н.Н., Кучмий Е.П., Фролова О.Н. К. : Центр свободной прессы, 2014. 480 с.

3. Бралатан В.П. Професійна етика / Бралатан В.П. Гуцаленко Л.В. Здирко Н.Г.. Навч.посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2011. 252с.
4. Коваленко, Геннадій Олександрович. Корпоративна культура сучасного підприємства [Текст]: навч. посіб. / Г. О. Коваленко, А. В. Остафійчук; Донбас. держ. машинобуд. акад. (ДДМА). Краматорськ: ДДМА, 2011. 132 с.
5. Пипченко Н. А. Социальные медиа в структуре внешней политики ведущих международных акторов: Монография / Н. А. Пипченко. К. : Центр свободной прессы, 2014. 334 с.
6. Фрик Т.Б. Основы теории межкультурной коммуникации: учебное пособие / Т.Б. Фрик. Томск: Изд-во Томского политехнического университета, 2013. 100 с.
7. Жукова И. Н. Словарь терминов межкультурной коммуникации / И. Н. Жукова, М. Г. Лебедько, З. Г. Прошина, Н. Г. Юзерович – М. : Флинта: Наука, 2013. 632 с.
8. Зинченко В. Г. Словарь по межкультурной коммуникации. Понятия и персоналии / В. Г. Зинченко, В. Г. Зусман, З. И. Кирнозе, Г. П. Рябов. М. : Флинта: Наука, 2010. 136 с.
9. Steers M. Richard. Management across cultures: developing global competences / Richard M. Steers, Carlos J. Sanchez-Runde, Luciara Nardon. 2nd ed. Cambridge University Press, 2013. 23. R. Delecta Jenifer, G. P. Raman Cross. Cultural Communication Barriers in Workplace / Jenifer R. Delecta, Cross Raman G.P. // International Journal of Management, vol. 6, Issue 1, January. —2015. P. 348—351.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Азарова Ю. Мультикультуралізм і сучасні моделі міжкультурної комунікації / Ю. Азарова // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Культурологія. 2016. - Вип. 17. С. 13–19. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoakl_2016_17_5.
2. Алдошина М.В., Брусільцева Г.М. Крос-культурні комунікації в галузі туризму в умовах глобалізації / М.В. Алдошина, Г.М. Брусільцева // БізнесІнформ. 2014. № 3. С. 197–202.
3. Афоніна І. Ю. Стратегії комунікативної поведінки в професійно значущих ситуаціях міжкультурного спілкування / І. Ю. Афоніна // Теоретичні і прикладні проблеми психології. 2013. № 3. С. 25-30. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tippp_2013_3_6.
4. Бойко О. Т. Невербальні засоби спілкування у системі міжкультурної комунікації / О. Т. Бойко // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Філологічна. 2012. Вип. 23. С. 14-15. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_23_7.
5. Гжешук В. Міжнародний менеджмент в національному стилі спілкування країн світу / В. Гжешук // Молодь і ринок. 2014. № 5. С. 128-134. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mir_2014_5_30.
6. Колбіна Т. В. Сутність міжкультурної комунікації як особливої форми соціальної взаємодії представників різних культур / Т. В. Колбіна // Вісник Харківської державної академії культури. 2010. Вип. 31. С. 105-114. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2010_31_12. 50 50
7. Мешко Н. П. Крос-культурний менеджмент у корпоративних стратегіях міжнародних компаній / Н. П. Мешко, О. Є. Буланкіна. // Ефективна економіка. 2012. № 7. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_7_29.
8. Котов М. В. Комунікативна невдача у ситуації міжкультурного спілкування / М. В. Котов // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

- Сер. : Філологія. 2013. № 1052, Вип. 74. С. 55-59. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIFL_2013_74_12. 51 51
9. Малинка Ю. Г. Толерантність як результат міжкультурної комунікації в умовах глобалізації / Ю. Г. Малинка // Вісник Національного авіаційного університету. Сер. : Філософія. Культурологія. 2012. № 2. С. 123-127. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnau_f_2012_2_33.
10. Шавкун І. Г. Організаційна культура як проблема кроскультурного менеджменту [Електронний ресурс] / І. Г. Шавкун, Я. С. Дибчинська // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2014. Вип. 58. С. 53-63. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2014_58_7.
11. Шубін О. О. Організаційна культура як соціально-економічний феномен у контексті сучасної парадигми управління [Електронний ресурс] / О. О. Шубін, М. О. Гладкий // Проблеми економіки. 2013. № 3. С. 239-246. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2013_3_34.

2. Плани практичних(семінарських) занять, завдання для лабораторних робіт, самостійної роботи:

№№ з/п	Назва теми
1.	<i>Комунікативна діяльність у міжнародних відносинах</i> 1. Роль комунікацій у сучасному суспільстві. 2. Загальні характеристики комунікації. 3. Зовнішньополітичний образ України та завдання міжнародних комунікацій. 4. Культура й суспільство 5. Вплив інтернаціоналізації й глобалізації на суспільство. 6. Приклади культурних відмінностей. 7. Особливості взаємодії культур.
2.	<i>Організація і технології впливу міжкультурних комунікацій на міжнародні відносини</i> 1. Поняття дискурсу. 2. Політичний дискурс 3. Етикетний дискурс. 4. Відмінності міжнародних комунікацій. 5. Асиметрія міжнародного інформаційного обміну. 6. Теорія переговорів. 7. Переговори з терористами. 8. Примусова дипломатія.
3.	<i>Комунікативні механізми формування іміджу країни</i> 1. Формування міжнародного життя та міжнародної політики. 2. Основні проблеми та завдання моделювання. 3. Типи моделей 4. Моделі комунікації, пов'язані з аргументацією. 5. Моделі іміджевої комунікації. 6. Вимоги до новітніх інформаційних технологій. 7. Паблік рілейшнз. 8. Пропаганда.
4.	<i>Професійна етика в міжкультурних комунікаціях</i> 1. Основні підходи до аналізу комунікацій 2. Контент-аналіз. 3. Аналіз текстів політичних лідерів.

	4. Когнітивне картування й операційне кодування. 5. Приклади інформаційних конфліктів. 6. Інформаційна асиметрія та конфлікт.
5.	Міжкультурна комунікація за кризових умов 1. Технології впливу на суспільну думку. 2. Задачі комунікативних потоків. 3. Статус інформаційного простору. 4. Перформанс. 5. Комунікація у теорії прийняття рішень. 6. Комунікація й розвідка. 7. Кібернетична злочинність і тероризм.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи
1.	Тема 1. Комунікативна діяльність у міжнародних відносинах – розкрити роль комунікацій у процесі гуманізації міжнародних відносин (на 5-6-ти прикладах проблем біженців, подолання негативних наслідків бідності тощо); – охарактеризувати міжкультурну розмаїтість: цінності, ставлення, поведінка; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
2.	Тема 2. Організація і технології впливу міжкультурних комунікацій на міжнародні відносини – скласти перелік чинників, які забезпечують культуру комунікацій у міжнародних відносинах; – оцінити вплив культури на міжнародні ділові відносини; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
3.	Тема 3. Комунікативні механізми формування іміджу країни – розкрити роль міжнародної громадської думки у міжнародних комунікаціях; – показати на одному з прикладів вплив міжнародної громадської думки на міжнародні відносини; – розробити комунікативні заходи, спрямовані на формування позитивного іміджу України в світовій громадській думці. – дослідити особливості міжкультурного ділового спілкування; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
4.	Тема 4. Професійна етика в міжкультурних комунікаціях – скласти кодекс професійної етики міжнародного коментатора; експерта з міжнародних відносин; консультанта з питань міжнародних відномин; – оцінити кроскультурні аспекти міжнародних переговорів; – охарактеризувати культурні параметри поведінки на робочому місці; – підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.
5.	Тема 5. Міжкультурна комунікація за кризових умов – на прикладі однієї з криз у міжнародних відносинах розробити комунікативну стратегію її подолання.

Індивідуальне завдання:

Теми для інформаційних повідомлень (виступів/дебатів):

1. Культура та рівні культурного програмування.
2. Типові реакції на незнайомі культури.
3. Взаємодія з іншими культурами.
4. Ділові культури.
5. Основи культурної орієнтації суспільства.
6. Аспекти ціннісної орієнтації суспільства.
7. Цінності, ставлення, поведінка: міжкультурна розмаїтість.
8. Міжкультурне ділове спілкування.
9. Проблеми міжкультурного спілкування.
10. Помилки сприйняття.
11. Помилкові оцінки в міжкультурному контексті.
12. Аспекти розуміння повідомлень у різних культурах.
13. Культурні розходження в стилі управління.
14. Організаційна культура й національна культура.
15. Національні стилі лідерства.
16. Теорії мотивації і їх кроскультурний прояв.
17. Культурна обумовленість теорій мотивації.
18. Ставлення до роботи в різних культурах.
19. Фактори успіху міжкультурних переговорів.
20. Культурне розмаїття багатонаціональної корпорації (БНК).
21. Складові успішної діяльності в сучасному багатокультурному світі.
22. Вивчення культури – основа розвитку міжкультурної компетенції.

3. Питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів вищої освіти, для контрольних робіт передбачених навчальним планом:

ЗРАЗКИ ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО КОНТРОЛЮ

1. Назвіть дві двомі взаємно доповнюючі конфліктні схеми, за якими будується агресивна поведінка людей і тварин.
2. Перерахуйте чотири можливі стратегічні моделі інформаційного впливу (інформаційних операцій) за австралійським кібернетиком Карло Коппом.
3. Розв'язання суперечки в теорії аргументації формується як результат чотирьох стадій. Яких?

4.Завдання семестрових екзаменів (письмових залікових робіт):

Питання до заліку

1. Поясніть роль комунікацій у сучасному суспільстві.
2. Дайте загальні характеристики комунікації.
3. Охарактеризуйте зовнішньополітичний образ України та завдання міжнародних комунікацій.
4. Розкрийте взаємозв'язок культури й суспільства
5. Поясніть вплив інтернаціоналізації й глобалізації на суспільство.
6. Наведіть приклади культурних відмінностей.
7. Продемонструйте особливості взаємодії культур. Розкрийте поняття дискурсу.
8. Розкрийте поняття політичного дискурсу
9. Розкрийте поняття етикетного дискурсу.
10. Продемонструйте відмінності міжнародних комунікацій.
11. Поясніть асиметрію міжнародного інформаційного обміну.

12. Розкрийте сутність теорії переговорів.
13. Охарактеризуйте особливості переговорів з терористами.
14. Розкрийте значення примусової дипломатії. Формування міжнародного життя та міжнародної політики.
15. Розкрийте основні проблеми та завдання моделювання.
16. Охарактеризуйте моделі комунікації, пов'язані з аргументацією.
17. Охарактеризуйте моделі іміджевої комунікації.
18. Перерахуйте вимоги до новітніх інформаційних технологій.
19. Розкрийте зміст та значення публік рілейшнз.
20. Розкрийте роль пропаганди. Основні підходи до аналізу комунікацій
21. Пояснити особливості аналізу текстів політичних лідерів.
22. Пояснити когнітивне картування й операційне кодування.
23. Навести приклади інформаційних конфліктів.
24. Пояснити інформаційну асиметрію та конфлікт. Технології впливу на суспільну думку.
25. Перерахуйте задачі комунікативних потоків.
26. Визначте статус інформаційного простору.
27. З'ясуйте місце комунікації у теорії прийняття рішень.
28. Пояснити взаємозв'язок комунікації і розвідки.
29. Пояснити спільне та відмінне між кібернетичною злочинністю і тероризмом.
30. Розкрити роль комунікацій у процесі гуманізації міжнародних відносин.
31. Охарактеризувати міжкультурну розмаїтість: цінності, ставлення, поведінка.
32. Скласти перелік чинників, які забезпечують культуру комунікацій у міжнародних відносинах.
33. Оцінити вплив культури на міжнародні ділові відносини.
34. Розкрити роль міжнародної громадської думки у міжнародних комунікаціях.
35. Показати на одному з прикладів вплив міжнародної громадської думки на міжнародні відносини.
36. Розробити комунікативні заходи, спрямовані на формування позитивного іміджу України в світовій громадській думці.
37. Дослідити особливості міжкультурного ділового спілкування.
38. Скласти кодекс професійної етики міжнародного коментатора; експерта з міжнародних відносин; консультанта з питань міжнародних відносин.
39. Оцінити кроскультурні аспекти міжнародних переговорів.
40. Охарактеризувати культурні параметри поведінки на робочому місці.

Зразок заліковий білету

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Спеціальність: Міжнародні відносини, суспільні комунікації, регіональні студії
Спеціалізації «Міжнародні відносини та регіональні студії: європеїстика»,
«Міжнародні відносини та регіональні студії: сходознавство»

Семестр: 3 (11)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти (освітньо-кваліфікаційний рівень): магістр

Навчальна дисципліна: Міжкультурні комунікації в міжнародних відносинах

ЗАЛІКОВИЙ БІЛЕТ (ЗАВДАННЯ) № 1

1. Пояснити роль комунікацій у сучасному суспільстві (10 балів).
2. Оцінити вплив культури на міжнародні ділові відносини (10 балів).
3. Розробити комунікативні заходи, спрямовані на формування позитивного іміджу України в світовій громадській думці (20 балів).

Затверджено на засіданні кафедри туристичного бізнесу
протокол №1 від «27» серпня 2019 р.

Завідувач кафедри _____ (А. Ю. Парфінєнко)
підпис

Екзаменатор _____ (Г. С. Панасенко)